

Fremtidige fokusområder nationalt og internationalt – Det offentliges forventninger til rådgiverne.

V. Birte Broberg

Fødevarestyrelsen, Kontoret for dyrevelfærd, kvalitet og markedsføring
Mørkhøj Bygade 19, 2860 Søborg

Dyrevelfærd er et emne, der i de senere årtier har påkaldt sig større og større opmærksomhed, og det har især været forholdene, som landbrugets dyr bliver holdt under og transport af dyr, der har været i fokus. Når talen er om landbrugets dyr har det især været den stadig mere intensive måde dyrene opdrættes på, der har givet anledning til debat. I takt med den øgede interesse for dyrs velfærd er der også sket en større og større lovgivningsmæssig regulering af området dyrevelfærd. Svineproduktionen er en af de animalske produktioner der de senere år har været genstand for en ret omfattende lovgivning. Der er tale om lovgivning der dels er EU-baseret dels er national dansk lovgivning.

Fremtidige fokusområder internationalt

Det kan være svært at skue ind i fremtiden, men nogle holdepunkter er der. Ifølge Rådets direktiv om fastsættelse af mindstekrav til beskyttelse af svin skulle Kommissionen senest den 1. juli 2005 have fremlagt en rapport, som skal have fokus på muligheden for at mindske behovet for kirurgisk kastration, og som om nødvendigt skal indeholde forslag vedrørende virkningerne af areal og gultyper på smågrises og slagtesvins velfærd. Som grundlag for Kommissionens rapport har EFSA's panel for dyresundhed og dyrevelfærd afgivet udtalelse både om kastration af pattegrise (juli 2004) og om virkningen af forskellige arealkrav og gultyper (september 2005). På trods heraf har Kommissionen endnu ikke fremlagt sin rapport. Endvidere skal Kommissionen senest den 1. januar 2008 udarbejde en anden rapport. Denne rapport skal bl.a. fokusere på velfærdselementer såsom areal, flokstørrelse, sammenblanding, gultyper, mulighed for at begrænse halekupering og løsdriftssystemer til diegivende søer. Rapporten skal endvidere behandle forbrugernes holdninger og økonomiske følger af evt. lovgivning.

Kommissionen fremlagde i begyndelsen af året en EF-handlingsplan for dyrebeskyttelse og dyrevelfærd. I planen redegør Kommissionen for sine overordnede målsætninger på dyrevelfærdsområdet, og med disse mål for øje er der opstillet fem hovedindsatsområder, der kort skitseret er:

- Højnelse af de nuværende minimumsnormer for dyrebeskyttelse og dyrevelfærd,
- Fremme forskning i dyrebeskyttelse og dyrevelfærd,
- Indførelse af standardindikatorer for dyrevelfærd, herunder mulighed for EU-mærkning
- Initiativer, der sikrer at alle aktører inddrages og informeres om gældende normer, og at de forstår deres rolle i forbindelse med at fremme dyrs beskyttelse og velfærd,
- Fortsat støtte til og iværksættelse af internationale initiativer, der skaber øget bevidsthed og konsensus om dyrevelfærd.

Handlingsplanen indeholder også en oversigt over konkrete initiativer, ifølge denne rapport forventer Kommissionen at fremlægge en rapport vedrørende beskyttelse af svin i 2009.

Fremtidige fokusområder nationalt

Af forhold, der i den senere tid især har sat gang i den hjemlige debat vedrørende svineproduktion, kan nævnes offentliggørelsen i efteråret 2004 af rapporten "Velfærdsproblemer hos danske søer" og et debatoplæg fra Dyrenes Beskyttelse vedrørende rapporten, samt offentliggørelsen i forsommeren 2005 af resultaterne af den velfærdskontrol, som Fødevarestyrelsen i 2004 havde gennemført i besætninger med landbrugsdyr og heste. Sidstnævnte var medvirkende til, at der blev udarbejdet en rapport om dyrevelfærdskontrol og dyretransporter. Rapporten indeholdt bl. a. et katalog over mulige nye tiltag til forbedring af dyrevelfærden. Af initiativer, som det er besluttet at gennemføre kan nævnes etablering af et dyrevelfærdsrejsehold, et krav om at gennemføre egenkontrol for dyrevelfærd i besætninger og at indarbejde dyrevelfærdsparametre i sundhedsrådgivningsaftalerne.

Debatten om svineproduktionen har også haft til følge, at der i foråret 2005 blev fremsat forslag i Folketinget om bedre velfærd for søer og pattegrise i svineproduktionen. Det blev med forskellige tidsfrister bl.a. forestået, at søer

skal tildeles mindst ½ kg halm pr. dag som rodemateriale, og at de derudover skal have fri adgang til grovfoder, større bokse til søer, som dog på sigt skal være løsgående, opstramning af praksis vedrørende halekupering, fire-ugers fravæning som normen. Forslaget blev ikke vedtaget, men justitsministeren tilkendegav, at hun vil iværksætte forskellige initiativer, således blev det stillet i udsigt, at Justitsministeriets arbejdsgruppe om hold af svin vil blive genetableret så snart de nødvendige forskningsresultater foreligger. Der er forskningsprojekter i gang bl.a. vedrørende svins valg af rodemateriale, vedrørende løsgående diegivende søer, vedrørende faktorer, der kan udløse halebidning og vedrørende fravæningsalder. En vejledning vedrørende rode- og beskæftigelsesmateriale blev endvidere stillet i udsigt.

Det offentlige forventninger til rådgiverne

Der kan være forventninger til rådgivere på en række områder og fra flere synsvinkler, dette indlæg vil dog være rettet mod de forventninger, der kan være til, at rådgivere medvirker til at gældende regler på dyrevelfærdsområdet overholdes. At der er behov for dette blev især åbenbart efter, at resultaterne fra velfærdskontrollen i 2004 blev kendt. I 2004, der var første år med risikobaseret og uanmeldt kontrol, blev der påvist mange overtrædelser af gældende regler. Der blev givet et meget stort antal indskærpelser ligesom antallet af anmeldelser til politiet var betydeligt. I svinebesætninger var det især manglende rode- og beskæftigelsesmateriale, manglende afblødning efter brug af bolt pistol og at syge og tilskadekomne dyr ikke blev passet forsvarligt eller ikke aflivet i tide, der gav anledning til reaktioner. De mange indskærpelser og anmeldelser til politiet viser, at der er en stor opgave at løfte for alle involverede parter for at få forholdene for dyrene forbedret.

Lovgivningen er skrevet ud fra den forudsætning, at en landbrugsmæssig produktion, hvor dyr bruges til at producere fødevarer, i dette tilfælde svinekød, er en acceptabel produktion. På den anden side skal lovgivningen også være med til at sikre dyrene anstændige forhold medens de fungerer i produktionen. Der er formuleringer i lovgivningen som f. eks. "tilstrækkelig mængde" og "passende foranstaltninger", der kan give anledning til en del diskussion af hvor niveauet skal ligge. Det må imidlertid være en forudsætning, at reglerne bliver tolket på dyrenes præmisser, og at det er formålet - ud fra en velfærdsmæssig synsvinkel - med en given bestemmelse, der bliver lagt til grund, når der vejledes om, hvordan lovgivningens bestemmelser overholdes.

Som eksempler på områder, hvor der er behov for indsats vil spørgsmålet om tildeling af rode- og beskæftigelsesmateriale til svin, aflivning og håndtering af syge og tilskadekomne dyr, herunder dyr med skuldarsår blive omtalt.